

VŠEHRD

LIST ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ.

L'accord de Prague.

Dr. J. Kozák. (Praha).

Právní podklad pro úpravu předválečného dluhu rakouského a uherského spočívá na ustanovení článku 203. mírové smlouvy St. Germainské a článku 186. mírové smlouvy Trianonské.

Tato ustanovení dělí předválečný dluh na nezajištěný a zajištěný. V obou případech dlužno rozlišovati mezi soukromoprávním poměrem věřitelským a dlužnickým na jedné straně a povinností nástupnických států po bývalém Rakousku a Uhersku převzítí část toho kterého dluhu na straně druhé.

Reparační komise provádějíc totiž výše citované ustanovení mírových smluv, rozdělila předválečný nezajištěný dluh mezi jednotlivé nástupnické a cessionářské státy podle poměru daného poplatní silou území jim připadlých. Náš podíl na dluhu rakouském činí 41.700%, na dluhu uherském 15.945% resp. 17.303%.

Takto vymezenou povinnost ku převzetí svého podílu na předválečném nezajištěném dluhu splní stát tím, že převezme určité titry.

U dluhu nezajištěných stává se totiž dlužníkem ten stát, na jehož území byl uložen a okolkován (po případě jinak zjištěn) každý jednotlivý dílčí dlužní úpis v době nabytí platnosti mírových smluv (u rakouských rent 16./7. 1920 — u uherských rent 26./7. 1921). Vlastník dluhopisu stává se věřitelem výhradně tohoto státu, takže v soukromoprávním poměru nastává změna v osobě dlužníkově.

Souhrn dluhopisů uložených na území nástupnického státu a okolkováných tímto státem tvoří t. zv. teritoriální blok tohoto státu. Je-li tento blok menší než procento celkového dluhu, jež má nástupnický stát převzítí podle rozhodnutí Reparační komise, jest povinen takový stát odevzdati Reparační komisi nové dluhopisy (t. zv. kompensanční) do výše zjištěného schodku. Tyto dluhopisy jsou k dobru vlastníkům dluhopisů, které byly uloženy a seznamenány mimo území nástupnických států, takže žádný z nich se nestal bezprostředně dlužníkem. Bude-li naopak blok státu větší, obdrží prostřednictvím Reparační komise nové titry vydané státy, jichž teritoriální blok jest menší.

Jednodušší jest řešení u dluhů zajištěných. Procento celkového dluhu, jež podle rozhodnutí Reparační komise má každý nástupnický stát převzít, tvoří zároveň u každého jednotlivého dílčího dluhopisu — bez ohledu na místo uložení — míru věřitelského práva i dlužnického závazku z každého jednotlivého titru vzhledem k určitému nástupnickému státu.

Pokud běží o dluh zajištěný a o výše zmíněné kompenzanění titry při dluhu nezajištěném, stanoví mírová smlouva, byl-li původní titr vyjádřen v papírové měně rakousko-uherské, že nový náhradní titr bude vyjádřen v měně státu, který jej vydává (u nás tedy 1 stará koruna = 1 Kč). Byl-li původní titr vyjádřen v měně cizí, bude nový titr vyjádřen v téže měně. Byl-li vyjádřen ve zlaté měně rakousko-uherské, bude nový titr vyjádřen v librách nebo dolarech částkami stejné hodnoty.

Provedení těchto ustanovení svěřeno Reparační komisi, která již dříve na několika konferencích s nástupnickými státy (Vídeň, Innsbruck) jen s částečným zdarem se pokusila dosíci úpravy.

Jako další důležitý faktor přistoupila k jednotlivým jednáním »Caisse commune des porteurs des dettes publiques autrichienne et hongroise émises avant guerre« utvořená pro sprostředkování úrokové a po příp. amortizační služby mezi dlužnickými státy a věřiteli, pokud jde o dluhy znějící na měnu zlatou a cizí a hájící zájmy věřitelů.

Otázkou úpravy předválečných dluhů zabývala se rovněž pražská konference ve dnech 3.—16. listopadu t. r. Reparační komisi zastupovali pp. Gaston Bouniols a Dr. G. Dolzani. Československou delegaci vedl úspěšně Dr. Karel Brabenc z ministerstva financí. Kromě toho zastoupeny zvláštní delegací Království S. H. S., Polsko, Itálie, Rumunsko, Rakousko a Maďarsko. Věřitelé byli zastoupeni několika členy Caisse Commune. Konečný výsledek pražské konference jest ve stručnosti tento:

1. 4⁰/₁₀ rakouská zlatá renta, 4¹/₂⁰/₁₀ rak. pokladniční poukázky z r. 1914, 4⁰/₁₀ uherská zlatá renta, 4¹/₂⁰/₁₀ uherská renta z r. 1913 a 4¹/₂⁰/₁₀ umořitelná uherská renta z r. 1914. Jde vesměs o dluh nezajištěný znějící na zlatou nebo cizí měnu. Byly srovnány u těchto dluhů výsledky okolkovací akce (teritoriálních bloků) u jednotlivých nástupnických států a stanoveny taxativně schodky procentuálních kvót, které mají jednotlivé státy dle dřívějšího rozhodnutí Reparační komise převzít. Československo má dle tohoto odhadu méně rakouské zlaté renty o 72,603.356 fl. a pokladničních poukázek o 23,780.520 K. U ostatních uvedených dluhů nepřichází Československo v úvahu, ježto jeho teritoriální blok jest úplný. U zlatých rent činí základ pro úrokování 32⁰/₁₀ zlaté parity, u ostatních na cizí měnu znějících dluhů 27⁰/₁₀ příslušné měny cizí.

Úrokování (po případě amortisace) budou obstarávány již podle inšpruckého protokolu prostřednictvím Caisse commune. Nástupnické státy se zavázaly obnoviti úrokovou službu pravidelně od r. 1926 dle kvot jim taxativně určených, po případě dodatečně Reparační komisí přesně upravených. Tento závazek se vztahuje i na úroky splatné od 16./7. 1920 u dluhů rakouských a od 26./7. 1921 u dluhů uherských.

2. Uherská 4°/_o renta z r. 1910 (dluh zajištěný). Základ pro úrokování jest 27°/_o zlaté parity příslušných měn, na které dluhopisy zní. Úrokování obstarává dle zásad inšpruckého protokolu Caisse commune.

3. Dluhopisy umořitelných půjček neumořují se slosováním a splacením 27°/_o zlaté parity, ale státy mají právo, nákupem prováděti amortisaci. Titry nakoupené a vzaté z oběhu presentují Caisse commune. O to se pak jejich povinnost zmenšuje.

4. 3°/_o obligace Společnosti státních drah (St. EG) znějící na franky (dluh zajištěný). Dle dohody jest základem zlatý frank. Úroková služba činí 27°/_o tohoto základu pro zadrželosti dosud splatné i pro běžné úroky. Zadrželé úroky se splatí v deseti stejných splátkách, počínaje rokem 1926. Roku 1935 bude uvedené procento podroběno revisi.

5. 4°/_o obligace Společnosti státních drah z r. 1900 (dluh zajištěný). Zadrželosti i běžné úroky se platí v hodnotě francouzského franku. Zadrželé úroky se splatí v deseti stejných splátkách počínaje rokem 1926.

6. Umoření priorit STEGu ad 4. a ad 5. Slosování provedené rakouskou správou od 1./7. 1919 do 31./12. 1925 se anuluje. Normální slosování se provede od roku 1926. Kromě toho průběhem deseti let bude slosován též počet titrů, který měl býti vylosován od 1./7. 1919 do 31./12. 1925. Státy nástupnické se však liberují, předloží-li nejdéle jeden měsíc před slosovacím dnem příslušnou část dluhopisů na ně připadající u Caisse commune. Československý podíl činí 62'808°/_o 3°/_o priorit STEGu a 80'437°/_o 4°/_o priorit STEGu.

O promlčení úroků i kapitálu platí pro tyto dluhy (jichž službu úrokovou po případě i amortisační sprostředkuje Caisse Commune) předpisy práva francouzského, podle kterého se rovněž určují opatření nutné k ochraně práv majitele při ztrátě nebo zničení titrů.

Tuto pražskou dohodu schválily přítomné delegace všech nástupnických států, kromě Rumunska. Nástupnickým státům zůstává však vyhrazeno do 15. prosince 1925 právo svůj přístup k dohodě odvolati. Nestane-li se tak, platí přístup neodvolatelně. Dohoda nazvaná oficiálně »L'accord de Prague« znamená další krok k definitivní obnově úrokové a amortisační služby z předválečného dluhu rakouského a uherského.

Zbývá ještě řešiti otázku nezajištěného dluhu uloženého mimo území nástupnických států znějícího na papírové koruny.

Naproti tomu byla též dotčena na konferenci otázka obnovení úrokové služby předválečného zajištěného dluhu rakouského a uherského znějícího na papírové koruny. Zejména šlo o technicky obtížnou otázku priorit, z nichž jest společně závázáno více států.

V tomto směru ovšem hlavní opatření musí učiniti nástupnické státy ve své působnosti. Pokud jde o náš stát, stane se tak patrně v nejbližší době, jako se stalo již u nezajištěného dluhu zákonem ze dne 10./7. 1922, č. 250 Sb. z. a n.

České rukopisy právnícké v Národní knihovně ve Vídni.

(Zpráva o výzkumu.)

Dr. František Čáda. (Praha).

(V y m e z e n í ú k o l u.) Z úkolu nepochybně nejdůležitějších v právní historii naší po převratu jest vydání, eventuelně revise již vydaných právních pramenů se stanoviska moderní techniky ediční. Úkol tento nelze zmoci bez přípravných prací zejména bez podrobných popisů jednotlivých knihoven a archivů, kde tyto prameny v originálech jsou uloženy. Tyto práce ovšem nejsou nikterak snadné, jednak proto, že nemáme dosud provedenu kritiku většiny našich právních pramenů, jednak že nemáme vůbec skoro inventářů a katalogů knihoven a archivů kromě několika čestných, avšak nečetných výjimek jako Truhlářových prací o rukopisech pražské knihovny universitní, Čelakovského soupisů a to zejm. pražského archivu městského, Podlahových soupisů metropolitní knihovny a archivu a pod. Kromě toho rozpadnutím Rakousko-Uherska ztížil se značně přístup do ústavů do převratu nalézajících se v jediné říši a nepříznivé rozhodnutí mírových smluv, jež nám v mnoha případech nepřiznaly právo požadovati tyto rukopisy pro náš stát, jen práci ještě zkomplikovalo. Podle mezistátních smluv ujednaných mezi námi a Rakouskem podařilo se sice dosáhnouti vrácení některých rukopisů jako zejména z Dvorního a státního archivu vídeňského, ale z rukopisného oddělení Národní knihovny (býv. dvorní) nedostalo se nám ničeho.¹⁾ A právě v těchto sbírkách zcela jedinečných je soustředěno obrovské bohatství právníckých rukopisů českých. Bylo tedy nutno k těmto fondům přihlédnouti, máme-li vůbec kdy se zdarem přikročiti k edicím českých pramenů právníckých.

¹⁾ Srov. k t. zejm. čl. dra J. Opočenského »Archivní úmluva republiky Československé s republikou Rakouskou« v Čas. Archivní Školy sv. I. 1923. 51 ns. a v témže ročníku i zprávy o spisové rozluce vídeňské (viz rejstřík). Kromě toho o spisové rozluce srov. i Zprávy Čes. Zem. Archivu VI. 1925.